

This eChok volume of
Genesis ~ Volume 1

Dedicated in loving memory of
**Joseph and Adele
Mizrahi ל"ה**

by their son ~ David

and in memory of

Arthur Sulcov ל"ה

*by his loving wife Esther
and children ~ Robert and Sherry*

In memory of
**Jacob and Mary
Hidary**

By their Children

been commanded this several times in the form of a positive commandment. There is also a negative commandment against hiding one's eyes from the needy, as it says, "Do not harden your heart obstinate, nor close up your hand." (Deuteronomy 15:7) Whoever hides his eyes from him is called a worthless person, and is as though he worships idols. One must be very careful about it, for it may lead to bloodshed, if the poor person who is begging will die if one does not give to him immediately, as in the incident that occurred with Nachum Ish Gamzu. (2) A person will never become impoverished from giving charity. No bad thing or harm will come about through it, as it says, "The act of righteousness [or charity] will be peace." (Isaiah 32:17) (3) Whoever has mercy on the poor, the Holy One, blessed is He, will have mercy on him. (4) Charity pushes aside harsh decrees. In famine, it will save from death, as happened to the woman of Tzarfat (I Kings 17:8-16).

תַּעֲשֶׂה בְּמַעֲלִים עֵינָיו מִמְּנוּ שֶׁנֶּאֱמַר לֹא תִאֲמָץ אֶת לְבָבְךָ וְלֹא תִקְפּוֹץ אֶת יָדְךָ וְכָל הַמַּעֲלִים עֵינָיו מִמְּנוּ נִקְרָא בְּלִיעַל וְכֵאלוֹ עוֹבֵד עֲבוֹדָה זָרָה וּמֵאוֹד יֵשׁ לִיזְהַר בָּהּ כִּי אִפְשָׁר שְׂיָבֵא לְיָדֵי שְׂפִיכוֹת דָּמִים שְׂיִמּוֹת הָעֵנִי הַמִּבְקֵשׁ אִם לֹא יִתֵּן לוֹ מִיַּד כְּעוֹבְדֵי אֱלֹהִים דְּנַחֵם אִישׁ גַּם זֶה: ב לְעוֹלָם אֵין אָדָם מַעֲנֵי מִן הַצְדָּקָה וְלֹא דְבַר רַע וְלֹא הֶזֶק מִתְגַּלְגֵּל עַל יָדָהּ שֶׁנֶּאֱמַר וְהָיָה מַעֲשֵׂה הַצְדָּקָה שְׁלוֹם: ג כָּל הַמִּרְחָם עַל הָעֲנִיִּים הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מִרְחָם עָלָיו: ד הַצְדָּקָה דוֹחָה אֶת הַגְּזִירוֹת הַקְּשׁוֹת וּבִרְעֵב תִּצְלֵל מִמּוֹת כְּמוֹ שְׂאִירַע לְצַרְפַּת:

LECH LECHA FOR TUESDAY

לך לך ליום שלישי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת המשנה פסוקים אלו שהם כנגד ה דמילוי זה דשם ב"ן להשאר בו הארה מתוספת הנפש משבת שעברה

יֵא וְהָיָה כִּד (נ"י אַרְי) קָרִיב לְמִיעַל לְמִצְרַיִם וְאָמַר לְשָׂרִי אֲתַתִּיהָ הָא כְּעַן יִדְעִית אַרְי אֲתַתָּא שְׂפִירַת חִיּוּז אֲתַ:

יֵא וְהָיָה כַּאֲשֶׁר הִקְרִיב לְבוֹא מִצְרַיִם וְיֵאמֶר אֶל-שָׂרִי אֲשֶׁתִּי הִנֵּה-נָא יִדְעִיתִי כִּי

(11) And it was, when he came close to come into Egypt, that he said to Sarai his wife, Now, I have known that you are a woman of beautiful appearance;

RASHI

רש"י

(11) הִנֵּה נָא יִדְעִיתִי — [literally, "Now I know (that you are a woman of beautiful appearance)."] But up till now, Avraham did not know this?! In answer, it is taught in the]

(יא) הִנֵּה-נָא יִדְעִיתִי. מִדְּרַשׁ אֲגָדָה: עַד עֲכָשׁוּ לֹא הִכִּיר בָּהּ מִתּוֹךְ צְנִיעוּת שְׁבִשְׁנֵיהֶם, וְעָכְשׁוּ, הִכִּיר בָּהּ עַל יָדֵי מַעֲשֵׂה. דְּבַר אַחַר: מִנְהַג הָעוֹלָם שֶׁעַל יָדֵי

Midrash Aggadah (Tanchuma 5) that up till that point in time, Avraham had indeed not recognized Sarah's beauty, on account of the high degree of modesty between both of them. Now, however, because of an incident [namely, that they came to a river and he saw her reflection in the water], he recognized that she was indeed beautiful. Another explanation [of הִנֵּה נָא יִדְעִיתִי]: It is the way of the world that as a result of the rugged travails of a journey, a

יב ויהי כד יחזון יתיך מצראי וימרון אתתיה דא ויקטלון יתי ויתיד יקמון: יג אמרי כען אחתי את בדיל דייטב לי בדילך ותתקים נפשי בפתגמיכי: יד והוה כד על אברם למצרים וחזו מצראי ית אתתא ארי שפירא היא לחדא: טו וחזו יתה רברבי פריעה ושפחו יתה לפריעה

אִשָּׁה יִפְתַּח־מְרֹאֶה אֶתְּ: יב וְהָיָה כִּי־יִרְאוּ אֶתְךָ הַמִּצְרַיִם וְאָמְרוּ אֵשֶׁתּוֹ זֹאת וְהִרְגוּ אֹתִי וְאֶתְךָ יַחֲיוּ: יג אֲמַרְי־נָא אַחֲתִי אַתְּ לְמַעַן יִיטַב־לִי בַעֲבוּרְךָ וְחֵיתָה נַפְשִׁי בְּגִלְגָּלָהּ: שני יד וְיֵהִי כִּבּוֹא אַבְרָם מִצְרַיִמָּה וַיִּרְאוּ הַמִּצְרַיִם אֶת־הָאִשָּׁה כִּי־יִפְּהָ הוּא מֵאֹד: טו וַיִּרְאוּ אֶתְּהָ שְׂרֵי פְרִיעָה וַיְהַלְלוּ

(12) So it will be, when the Egyptians see you, that they will say, This is his wife! Then they will kill me, but leave you alive. (13) Please say that you are my sister, so that I will benefit because of you, and so that I may live because of you. (14) And it was, when Avram came to Egypt, that the Egyptians saw the woman, that she was very beautiful. (15) When Pharaoh's officers saw her,

RASHI

person becomes [battered and] unattractive. Sarah, however, remained beautiful [and thus, Avraham was in effect saying, "I see that even now, under these circumstances, you have remained beautiful"]. And the simple meaning of the verse here is [that Avraham was saying to Sarah]: "Now the time has come (הנה נא) to worry about your beauty.

I have, of course, known for a long time that you are beautiful (ידעתי כי אשה יפת מראה את);

however, now, we are going to be among black and ugly men, brothers of the Kushites [who will lust after your fair beauty, for] they are not used to such a beautiful woman." Similar to this is the verse (Genesis 19:2) הנה נא אדני סורו נא [which is also to be divided into two separate phrases:] "Now, my masters, is the time to be cautious! Please turn away in coming to your servant's house." (see Rashi there) (13) **So that I will benefit because of you** — I.e., so that they will grant me [basic] benefits [such as food, drink and accommodation]. (14) **And it was, when Avram came to Egypt** — But surely the verse should have rather said, "... when they came to Egypt." [Where was Sarah, that the verse does not mention her?] However, this teaches us that Avraham had hidden here away in a case. But through the Egyptians' claiming taxes [from Avraham], they opened up that case and saw her (Bereishit Rabbah 40:5).

רש"י
טרח הדרך אדם מתבזה, וזאת עמדה ביפיה, ופשוטו של מקרא: "הנה נא" הגיעה השעה שיש לראג על יפיה, ידעתי זה ימים רבים כי יפת מראה אתה, ועבשו, אנו באים בין אנשים שחורים ומכערים, אחיהם של כושים, ולא הרגלו באשה יפה, ודומה לו: "הנה נא אדוני סורו נא": (יג) למען ייטב לי בעבורך. יתנו לי מתנות: (יד) ויהי כבוא אברם מצרימה. היה לו לומר כבואם מצרימה, אלא למד שהטמין אותה בתבה ועל ידי שתבעו את המכס,

ואדברת אתתא לביית פּרעה: **אתה אל-פרעה ותקח האשה בית פרעה:**

they praised her for Pharaoh. So the woman was taken to Pharaoh's house.

RASHI

רש"י

פתחו וראו אותה: (טו) ויהללו אתה אל-פרעה. *[means:] They extolled her praise among themselves, saying, 'הללוהּ ביניהם לומר: 'הגונה זו למלך':*
"She is indeed fit for the king!"

PROPHETS Isaiah 41

נביאים ישעיה פרק מא

ו איש את-רעהו יעזרו ולאחיו יאמר חזק: **ו יחזק חרש את-צרף מחליק פטיש את-הולם פעם אמר לדבק טוב הוא ויחזקהו במסמרים לא ימוט: ח ואתה ישראל עבדי יעקב אשר בחרתיך זרע אברהם אהבי: ט אשר החזקתיך מקצות הארץ ומאציליה קראתיך ואמר לך עבדי-אתה**
 דאברהם רחמי: ט דקריבתך מזרעית ארעא וממלכותא בחרתך ואמרית לך עבדי את אתרעיתי בך

(6) Each one shall aid his fellow, and to his brother he shall say, “Strengthen yourself.” (7) And the craftsman strengthened the smith, the one who smooths with the hammer [strengthened] the one who wields the sledgehammer; he says of the cement, “It is good,” and he strengthened it with nails that it should not move. (8) But you, Israel My servant, Yaakov whom I have chosen, the seed of Avraham, who loved Me. (9) Whom I grasped from the ends of the earth, and from its nobles I called you, and I said to you, “You are My servant”; I chose

RASHI

רש"י

(6) **He shall say, “Strengthen yourself”** — *for war, perhaps their gods will support them.* (7) **And the craftsman strengthened** — *i.e., the one who molds the idol. The smith* — *who plates it with gold. Smooths* — *in the last stage, with the hammer. The one who wields the sledgehammer* — *He is the one who commences to beat it, in the beginning stage. He says of the cement, “It is good”* — *He alludes to those who seek suitable ground upon which to adhere iron plates. That it should not move* — *(The word “that” is to be added.)* (9) **From the ends of the earth** — *from the other nations. And from its nobles* — *from the greatest of them. I called you* — *for*

(ו) יאמר חזק. למלחמה אולי יעמדו להם אלהיהם:
 (ז) ויחזק חרש. נטר הפסל: את צרף. המרקע בזהב: מחליק. באחרונה בפטיש: את הולם פעם. הוא המתחיל להלמה פעם ראשונה: אמר לדבק טוב הוא. לאותן שהיו תופרין בקרקע טובה לחזק ולהבר בה עששית ברזל: לא ימוט. שלא ימוט: (ט) מקצות הארץ. משאר העובדי בוכבים:

וְלֹא אֲרַחֲקֶינְךָ: י לֹא תִדְחַל
 אֲרִי בְּסַעֲדֶךָ מִמְּרִי לֹא תִתְבַּר
 אֲרִי אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אֲתִקְפִּינֶךָ אֶף
 אֲסַעֲדֶינֶךָ אֶף אֲחַדִּינֶךָ בְּיָמֶיךָ
 קוֹשִׁי:

בְּחַרְתִּיךָ וְלֹא מֵאַסְתִּיךָ: י אֶל־תִּירָא כִּי עִמָּךְ־אֲנִי
 אֶל־תִּשְׁתַּע כִּי־אֲנִי אֱלֹהֶיךָ אֲמַצְתִּיךָ אֶף־עֲזָרְתִּיךָ
 אֶף־תִּמְכַּתִּיךָ בְּיָמֶיךָ צְדִקְיָ:

you and I did not despise you. (10) Do not fear, for I am with you; be not discouraged, for I am your God; I encouraged you, I also helped you, I supported you with My righteous hand.

RASHI

רש"י

My share, "My firstborn son, Yisrael."
 (10) **Be not discouraged** — *Let your heart not melt like wax [כשעוה].*

ומאציליה. מן הגדולים שבהן: קראתיך. להלקי
 בני בכורי ישראל: (י) אל תשתע. אל ימס לבך
 להיות כשעוה:

Writings Mishlei 3

כתובים משלי פרק ג

ח אִסְיוֹתָא תְּהוּי לְכוּנְשָׁרְךָ
 וְדוּחָנָא לְגַרְמִיךָ: ט זְקַר
 לְאַלְהֶיךָ מִן מְמוֹנֶךָ וּמְרִישׁ
 כְּלֵהוֹן עַל־לֶתֶךָ: י וּמִתְמַלִּין
 אוֹצְרֶיךָ שְׁבַענָא וּמַעֲצָרְתֶּךָ
 חֲמֵרָא נִשְׁפָּעוּן: יא בְּרִי
 מִרְדּוּתָא דְאַלְהָא לֹא תִסְלָא
 וְלֹא תִמְרִיק בְּמַכְסָּנוּתֶיהָ: יב מְטוּל דְלִמֵּן דְרַחֵם לִיה אֱלֹהָא רְדִיה לִיה וְהֵיךְ אֲבָא דְרְדִי לְבְרִיה:

ח רְפָאוֹת תְּהִי לְשַׁרְךָ וְשִׁקּוּי לְעִצְמוֹתֶיךָ: ט כֶּבֶד
 אֶת־יְדוּהַ מִהוֹנֶךָ וּמִרְאֵשִׁית כָּל־תְּבוּאוֹתֶיךָ: י וַיִּמְלֵאוּ
 אֲסַמִּיךָ שִׁבְעַת וְתִירוֹשׁ יִקְבִּיךָ יִפְרְצוּ: יא מוֹסֵר יְדוּהַ
 בְּנֵי אֶל־תִּמְאָס וְאֶל־תִּקֵּץ בְּתוֹכָחָתוֹ: יב כִּי אֶת
 אֲשֶׁר יֵאָהֵב יְדוּהַ יוֹכִיחַ וְכָאֵב אֶת־בֶּן יִרְצֶה:

(8) It shall be a cure for your navel, and marrow for your bones. (9) Honor the Lord with your substance, and with the firstfruits of all your crop. (10) So shall your barns be filled with plenty, and your vats shall overflow with new wine. (11) My son, do not despise the chastening of the Lord, nor spurn His correction. (12) For whom the Lord loves He corrects, as a father the son in whom he delights.

RASHI

רש"י

(8) **It shall be a cure** — *the Torah.* לשרך
 — *For your navel.* ושקוי — *Marrow.*
 (9) **And with the first fruits** — *These are the terumot and ma'aserot.* (10) **Your barns**
 — *in your granaries.* (11) **Do not despise**
 — *Let the sufferings be beloved by you.*

(ח) רפאות תהי. התורה: לטבורך: ושקוי.
 הוא המוח: (ט) ומראשית. אלו תרומות ומעשרות:
 (י) אסמיה. באוצרותיך: (יא) אל תמאס. יהיו
 היסורים חביבין עליך: (יב) ירצה. ירצהו אחר
 המכה:

(12) **In whom He delights** — *He shall be placated after the blow.*

Mishnah Yevamot, chapter 3

משנה יבמות פרק ג

(1) [In the case of] four brothers, two of whom were married to two sisters: if those who were married to the sisters died, these [the sisters] must perform *chalitzah* and may not be taken in levirate marriage [by the surviving brothers; since each widow is the *zekukah* (i.e., the status of one who is attached to another through potential *yibum* until *chalitzah*) of each brother, the one who performs levirate marriage comes into a prohibited union with the sister of his *zekukah*]. If they had already married them, they must dismiss them. Rabbi Eliezer said, The School of Shammai hold that they may retain them, and the School of Hillel hold that they must dismiss them (see Bartenura). (2) If one of the sisters [in the aforementioned case] was forbidden to one [of the brothers] under the prohibition of incest [e.g., as a mother-in-law, i.e., he was married to the widow's daughter], he is forbidden to marry her, but may marry her sister [who is not forbidden on account of her rival, since the latter is Biblically forbidden to the levir and cannot be regarded as his *zekukah*], while the other brother, both are forbidden [as above]. [If one sister] was forbidden by virtue of a commandment [a Rabbinic prohibition] or by virtue of holiness [e.g., a divorcee and a priest] she must perform the *chalitzah* and may not be taken in levirate marriage. (3) If one of the sisters was forbidden to one brother under the law of incest and the other sister was forbidden to the other under the law of incest, she who is forbidden to the one is permitted to the other and she who is forbidden to the other is permitted to the first. This is the case concerning which it has been said: When her sister is [also] her sister-in-law [the wife of her husband's brother she does not become forbidden on account of her rival, since each is Biblically forbidden to one brother and is therefore, not regarded as *zekukah* to the other brother] she may either perform *chalitzah* or be taken in levirate marriage. (4) If two of three brothers were married to two sisters, or [one brother] to a woman and [the other brother

רבנו עובדיה מברטנורא

א ארבעה אחין. חולצות ולא מתיבמות. דכין דתרווייהו זקוקין להאי ולהאי, קמא דמיבם פגע באחות זקוקתו דהויא כאשתו: **ב"ש אומרים ויקימו ובית הלל אומרים יוציאו.** בגמרא מפכינן לה, בש"א יוציאו ובה"א יקימו. דבכל מקום ב"ש לחומרא וב"ה לקולא חוץ מהמקומות הידועים מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל, והכי אמרינן בעלמא, ב"ש במקום ב"ה אינה משנה, כלומר, כל היבא דאשכחן במשנה בית שמאי מקילין, וב"ה הוא שדרכן להקל ונמצאו עתה בית שמאי עומדים במקום בית הלל, אינה משנה ומשבשתא היא וצריך להפכה, אלא אם כן היא מהמשניות הידועות שהם מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל. ובמסכת עדיות מני לה בשם רבי אליעזר מקולי בית שמאי ומחומרי בית הלל: **ב איסור ערוה.** כגון חמותו ואם חמותו: **ומותר באחותה.** דלאו אחות זקוקתו היא, דערוה לא רמיא קמיה ליבומי: **איסור מצוה.** רמיא קמיה מדאורייתא, הילכך אסור באחותה, דאחות זקוקתו היא: **ג אחותה כשהיא יבמתה.** אחותה של ערוה כשהיא יבמתה אשת אחי בעלה, כשנפלת עמה ליבום: **או חולצת או מתיבמת.**

to] her daughter, or [one brother] to a woman and [the other brother to] her daughter's daughter, or [one brother] to a woman and [the other brother to] her son's daughter, these [women] must [if their husbands died childless] perform the *chalitzah* [with the third surviving brother] and may not be taken in levirate marriage [by that brother, since each is his *zekukah*, and each is forbidden to him as the relative of his *zekukah*]. Rabbi Shimon, however, exempts them [even from *chalitzah*. His reasoning: the Torah states,

“Do not take a woman with her sister (in marriage) as rivalry” (Leviticus 18:18) — this applies when they become rivals, as in this case, in which they both need him for *yibum*, and therefore, you may not take either of them; the law is not in accordance with Rabbi Shimon]. If one of them [one of the sisters] was forbidden to him by the law of incest, he is forbidden to marry her but is permitted to marry her sister. If, however, the prohibition is due to a commandment or to holiness, they must perform the *chalitzah* and may not be taken in levirate marriage. (5) If two of three brothers were married to two sisters and the third [brother] was unmarried, and when one of the sisters' husbands died, the unmarried brother addressed to her [the widow] a *ma'amar* [i.e., said to the widow in the presence of witnesses, “You are betrothed to me”], and then his second brother died, the School of Shammai say, His wife [remains] with him [since he addressed a *ma'amar* to her, she is regarded as his wife] while the other [who later required him] is exempt [even from *chalitzah*] as being his wife's sister [i.e., the sister of his *zekukah*]. The School of Hillel, however, maintain that he must dismiss his wife by a letter of divorce and by *chalitzah* [they hold that the *ma'amar* is not a complete marriage and therefore, when the second becomes his *zekukah* the first is thereby forbidden as the sister of his *zekukah*. On the other hand, she still requires a letter of divorce because the *ma'amar* imparts partial marital status], and his brother's wife by *chalitzah* [she is the sister of a *zekukah* who may not contract levirate marriage, but must perform *chalitzah*]. This is the case in regard to which it was said: Woe to him because of his wife, and woe to him because of his brother's wife [the second

אחיו, שנים מהן נשואין שתי אחיות, או אשה ובתה או אשה ובת בתה, או אשה ובת בנה, הרי אלו חולצות ולא מתקבמות. ורבי שמעון פוטר. היתה אחת מהן אסורה עליו אסור ערוה, אסור בה ומתבר באחותה. אסור מצוה או אסור קדשה, חולצות ולא מתקבמות: ה שלשה אחיו, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ואחד מפנה, מת אחד מבעלי אחיות, ועשה בה מפנה מאמר, ואחר כך מת אחיו השני, בית שמאי אומרים, אשתו עמו, והלה תצא משום אחות אשה. ובית הלל אומרים, מוציא את אשתו בגט ובחליצה, ואשת אחיו בחליצה. זו היא שאמרו, אוי לו על אשתו

רבנו עובדיה מברטנורא

דלאו אחות זקוקתו, היא דערוה לא רמיא קמיה: ד ור"ש פוטר. טעמא דר"ש, דכתיב (ויקרא יח) ואשה אל אחותה לא תקח לצרור, בשעה שנעשו צרות זו לזו, כגון הכא ששתיהן זקוקות לו ליבום, לא יהא לך לקוחין לא בזו ולא בזו. ואין הלכה כר"ש: ה ואחר מופנה. בלא אשה: אשתו עמו. דקסברי בית שמאי בעלת מאמר היא חשובה ככנוסה, וכשנפלה אחותה לאחר כן לא מתסרה משום אחות זקוקה: הלה תצא. אף מן החליצה. משום אחות אשה: מוציא את אשתו בגט. דלא אלים מאמר לשויה ככנוסה, וזו אוסרתה משום אחות זקוקה. וצריכה גט מפני המאמר דהוי קדושין במקצת ולא פקעי קדושין בלא גט, וצריכה חליצה דהואיל ולא הוי מאמר קדושין גמורין עדיין זקוקתו היא

widow is not only forbidden to him, but also deprives him of the first widow, to whom he addressed the *ma'amar*. (6) If two of three brothers were married to two sisters and the third was married to a stranger [i.e., not related to the others], and one of the sisters' husbands died and the brother who was married to the stranger married his [the dead brother's] wife and then died himself, the first [widow, who is now also the widow of the second dead brother] is exempt [from levirate marriage and *chalitzah* with the surviving brother] as being his wife's sister, and the second is exempt [from levirate marriage and *chalitzah* with the surviving brother] as being her rival. If, however, he had only addressed

to her [the first widow] a *ma'amar* and then died, the stranger must perform *chalitzah* and may not contract the levirate marriage [the same law applies even if he did not address a *ma'amar* and died; however, the Mishnah cites this case to tell us that the law is not in accordance with Bet Shammai]. If two of three brothers were married to two sisters and the third was married to a stranger, and when the brother who was married to the stranger died, the husband of one of the sisters married her [the widow] and then died himself, the first [wife of the second dead brother] is exempt [from marriage and *chalitzah* with the surviving brother] in that she is his wife's sister, and the other [the stranger, whom the deceased second brother had taken in levirate marriage] is exempt as her rival. If, however, he had only addressed to her [the stranger] a *ma'amar* and died, the stranger must perform *chalitzah* [with the surviving brother] and may not be taken in levirate marriage. (7) If two of three brothers were married to two sisters and the third was married to a stranger, and when one of the sisters' husbands died the brother who was married to the stranger married his wife, and then the wife of the second brother died, and afterwards, the brother who was married to the stranger died also, she [the wife of the first brother] is forbidden to him [the surviving brother] for all time, since she was forbidden to him for one moment [when her husband died she was forbidden to his brother who was married to her sister as his "wife's sister." This prohibition remains permanently in force and is never removed, not even when her sister subsequently dies and she is no longer the levir's "wife's sister"]. If two of three brothers were married to two sisters and the third was married

ואין לו על אשת אחיו: ו שלשה אחין, שנים מהן נשואים שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, וכנס נשוי נכרית את אשתו, ומת, הראשונה יוצאה משום אחות אשה, ושניה משום צרתה. עשה בה מאמר, ומת, נכרית חולצת ולא מתיבמת. שלשה אחים, שנים מהם נשואים שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת הנשוי נכרית, וכנס אחד מבעלי אחיות את אשתו, ומת, הראשונה יוצאה משום אחות אשה, ושניה משום צרתה. עשה בה מאמר, ומת, נכרית חולצת ולא מתיבמת: ז שלשה אחים, שנים מהן נשואים שתי אחיות, ואחד נשוי נכרית, מת אחד מבעלי אחיות, וכנס נשוי נכרית את אשתו, ומתה אשתו של שני, ואחר כך מת נשוי נכרית, הרי זו אסורה עליו עולמית, הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. שלשה אחים, שנים מהן נשואין שתי

רבנו עובדיה מברטנורא

וצריכה חליצה לזיקתה. וברישא יהיב לה גיטא, ודורר חליץ לה. וכן הלכה: ו נכרית. שאינה קרובה לא לזו ולא לזו: נכרית חולצת ולא מתיבמת. הוא דין אע"ג דלא עשה בה מאמר, ומת, נכרית מחליץ חליצה יבומי לא מיבמה, דהויא לה צרת אחות אשה בויקה. והאי דקתני מאמר, לאפוקי מדבית שמאי דאמרי מאמר קונה קנין גמור ואפילו חליצה נמי לא תיבעי, קמ"ל דצריכה חליצה: ז שעה אחת. בנפילה ראשונה כשנפלה מאחיו הראשון, שאז היתה אשתו

to a stranger, and one of the sisters' husbands divorced his wife, then the brother who was married to the stranger died and the one who divorced his wife married her and then died himself — this is a case concerning which it was said: And if any of these died or were divorced, their rivals are permitted [the stranger who was taken in levirate marriage was never the rival of the sister of the wife of the surviving brother, since the sister had been divorced before the levirate marriage with the stranger had taken place]. (8) [If, in the case of any one of] all these [the fifteen relatives that are forbidden to the deceased's brother listed in Mishnah 1:1, above] the betrothal or divorce [on the part of the dead childless brother] was in doubt, then their rivals must perform *chalitzah* [since it is possible that the betrothal was not valid or that the divorce was valid and they, therefore, are not rivals of a forbidden relative therefore *chalitzah* is required as a safety precaution] and may not be taken in levirate marriage [since it is possible that the betrothal was valid, or that the divorce was not valid, and they are consequently the rivals of a forbidden relative]. What is meant by doubtful betrothal? If, when he threw a token of betrothal to her [while they were both standing in public domain, with a distance of eight *amot* between them] it was uncertain whether it fell nearer to him [within the four *amot* closer to him and is, therefore, not considered having been given to her and is not a valid betrothal] or nearer to her [within the four *amot* closer to her and is, therefore, considered as having been given to her and a valid betrothal]; this is a case of doubtful betrothal. Doubtful divorce? If he wrote a letter of divorce in his own handwriting and it bore no signatures of witnesses [which, Biblically, is a valid divorce, but the Rabbis voided it (see Mishnah Gittin 9:4)] or [when it is not in his handwriting] if it bore signatures but no date, or if it bore a date but the signature of only one witness, these are cases [which Biblically are valid, but the Rabbis voided them and are referred to here as cases] of doubtful divorce. (9) If three brothers were married to three women who were strangers [to each other], and one of them died [childless]. Then the second brother addressed to her [the widow of the dead brother] a *ma'amar* and died, then these [the two widows whom should ordinarily fall to *yibum* to the surviving brother] must perform *chalitzah* [with the surviving brother] but may not be taken in levirate marriage; for it is said, “and one of them died [childless ...] her husband's brother must be intimate with her” (Deuteronomy 25:5) — only she who is bound because of one brother-in-law [is to be

אָחִיוֹת, וְאֶחָד נָשׂוּי נְכָרִית, גִּרְשׁ אֶחָד מִבְּעֵלֵי אָחִיוֹת
 אֶת אִשְׁתּוֹ, וְמֵת נָשׂוּי נְכָרִית, וּכְנֶסָה הַמְּגֵרֶשׁ, וְמֵת, זֶה
 הֵיא שְׂאֲמָרוֹ, וְכֵלֶן שְׂמֵתוֹ אוֹ נִתְגַּרְשׁוּ, צְרוֹתֵיהֶן
 מְתָרוֹת: ח וְכֵלֶן שְׂהָיוּ בְּהֶן קְדוּשֵׁי אוֹ גְרוּשֵׁי בְּסִפְקָא,
 הָרִי אֵלּוּ צְרוֹת חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת. כִּי־צַד סִפְקָא
 קְדוּשֵׁי, וְרַק לָהּ קְדוּשֵׁי, סִפְקָא קְרוֹב לוֹ סִפְקָא קְרוֹב
 לָהּ, זֶהוּ סִפְקָא קְדוּשֵׁי סִפְקָא גְרוּשֵׁי כְּתֹב בְּכֹתֵב יָדוֹ וְאִין
 עֲלֵיו עֲדִים, יֵשׁ עֲלָיו עֲדִים וְאִין בּוֹ זְמַן, יֵשׁ בּוֹ זְמַן
 וְאִין בּוֹ אֵלּא עַד אֶחָד, זֶהוּ סִפְקָא גְרוּשֵׁי: ט שְׁלִשָּׁה
 אַחִין נָשׂוּאִין שְׁלֵשׁ נְכָרִיוֹת, וְמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְעָשָׂה בָּהּ
 הַשְׂנִי מֵאֲמָר, וְמֵת, הָרִי אֵלּוּ חוֹלְצוֹת וְלֹא מִתְיַבְּמוֹת,
 שְׂנַאֲמָר, (דְּבָרִים כה) וְמֵת אֶחָד מֵהֶם, יִבְמָה יָבֵא עָלֶיהָ,

רבנו עובדיה מברטנורא

קיימת והיתה זאת אסורה עליו באשת אח שיש לו בנים. וצרתה הנכרית לא אתפרש דינה, ומסתברא דחולצת ולא מתיבמת: ח וכולן. ט"ו עריות, שהיו בהן לאחיו קדושי ספק או גירושי ספק, דהויא ספק צרת ערוה: חולצת. ולא מפטרה בלא כלום, דדילמא לאו צרת ערוה היא: ספק קרוב לו. שהיו ח' אמות מצומצמות ביניהן ברשות הרבים, וד'

married by him] but not she who is bound because of two brothers-in-law [i.e., she is bound to the surviving brother as his *zekukah* from the first brother who died, since the second brother did not complete the levirate marriage and also because of the second brother who started the process of levirate marriage by addressing the *ma'amar* and subsequently died childless. (A *ma'amar* of a levir, unlike a completed levirate marriage,

does not totally sever the levirate bond between the wife and her deceased husband)]. Rabbi Shimon says, He may take, in levirate marriage, whichever of these he wishes [he maintains that a *ma'amar* either has the total validity of marriage, or is totally invalid; if valid, the surviving levir is marrying his second brother's wife, and if a *ma'amar* does not have validity, he is marrying either the wife of his first brother or the wife of his second] and then participate in the *chalitzah* with the other [the levirate marriage of the one cannot exempt the other from *chalitzah*, since it is possible that a *ma'amar* is invalid, and the two widows are therefore, of different brothers. He may not marry both, since a *ma'amar* may be valid, and he would thus be marrying two widows of the same brother]. If two brothers were married to two sisters, and one of the brothers died, and afterwards, the wife of the second brother died, then she [the widow] is forbidden to him [the surviving brother] forever, since she was forbidden to him for one moment [prior to his wife's death and after the death of her husband, she was forbidden to him as his wife's sister]. (10) If two men betrothed two women, and as they were entering into the bridal chamber, they exchanged one for the other, they [the men, if they had relations with the women] are guilty of an offense against a married woman. If they [these men,] were brothers, [and they had relations with the women] they are guilty also of an additional offense against a brother's wife. If [the betrothed women] were sisters, they [the men, if they had relations with the women] are guilty additionally on account of the prohibition "[neither shall you take] a wife to her sister" (Leviticus 18:18). If these [the women] were *niddot* [the men, if they had relations with the women, are guilty also] on account of [the law of] *niddah*. They

בנו עובדיה מברטנורא

אמות של אדם קונות לו שם, וזרקו ספק בארבע אמותיו ספק בארבע אמותיה: **ט זיקת שני יבמין**. דכל זמן שלא כנסה זה עדיין זיקת ראשון עליו, ונתוספה עליו זיקת שני בשביל המאמר, וכשמת נותרו עליה זיקת שני יבמין: **ר"ש אומר וכו'**. דקסבר מספקא לן אי מאמר קונה לגמרי או לא קני כלל, לכך מיבם לאיזו שירצה, דאי מאמר קני לא הוי עלה אלא זיקת שני, ואי מאמר לא קני לא הוי עלה אלא זיקת הראשון: **וחולץ לשניה**. דהדא לא מפטרה בביאת איך, דדלמא מאמר לא קני והווי שתי יבמות הבאות מב' בתיבם. ויבומי תרווייהו לא, דדילמא מאמר קני והווי ב' יבמות הבאות מבית אחד. ואין הלכה כר"ש. ואע"ג דאמרין במתניתין דזיקת שני יבמין דאורייתא מקרא דיבמה יבא עליה, בגמרא מוכח דזיקת שני יבמין דרבנן היא, גזירה שמא יאמרו שתי יבמות הבאות מבית אחד מתיבמות: **י ואם היו אחין אף משום אשת אח וכו'**. אע"ג דקיי"ל אין איסור חל על איסור, אית ליה להאי תנא דבאיסור כולל ואיסור מוסיף ואיסור בת אחת כי הבא, איסור חל על איסור, וחייב להביא קרבן על כל איסור ואיסור: **ומפרישין אותן**. שלא

שְׁעָלֶיהָ זִקַּת יָבָם אֶחָד, וְלֹא שְׁעָלֶיהָ זִקַּת שְׁנֵי יְבָמִין. רַבִּי שִׁמְעוֹן אוֹמֵר, מִיבָם לְאִיזוֹ שִׁירְצָה, וְחוֹלֵץ לְשֵׁנֶיהָ. שְׁנֵי אַחִין נְשׂוּאִין לְשֵׁתֵי אֶחָיוֹת, וּמֵת אֶחָד מֵהֶן, וְאַחַר כֵּן מֵתָה אִשְׁתּוֹ שֶׁל שְׁנֵי, הָרִי זֶה אִסְרָה עָלָיו עוֹלָמִית, הוֹאִיל וְנִאֲסְרָה עָלָיו טְעָה אֶחָת: **י שְׁנַיִם שִׁקְדְּשׁוּ שְׁתֵּי נָשִׁים, וּבְשָׁעַת כְּנִיסַתָּן לְחִפְהָ הִחְלִיפוּ אֶת שֶׁל זֶה לְזֶה, וְאֵת שֶׁל זֶה לְזֶה, הָרִי אֵלּוֹ חִיבִים מְשׁוּם אִשְׁתּוֹ אִישׁ. הָיוּ אַחִין, מְשׁוּם אִשְׁתּוֹ אֶחָד. וְאִם הָיוּ אֶחָיוֹת, מְשׁוּם אִשְׁתּוֹ אֶל אֶחָתָהּ. וְאִם הָיוּ נְדוּת, מְשׁוּם נְדָה. וּמְפָרִישִׁין אוֹתָן**

[the women] must be kept apart [from their husbands] for three months, since it is possible that they are pregnant [children from such a union are *mamzerim*, and precautions must be taken so that they do not pass as legitimate children]. If they [the women] were minors and incapable of bearing children, they may be restored [to their husbands] at once. If they [the women] were priestly women, they are disqualified from *terumah*.

רבנו עובדיה מברטנורא

לחזור לבעליה: **שמה מעוברות הן**. והולדות ממזרים, ובעינין הבחנה בין זרע כשר לזרע פסול שלא יתלו העוברים בבעליה: **ואם היו כהנות**. בנות כהנים: **נפסלו מן התרומה**. מלאכול בתרומת בית אביה אפילו אחר מיתת בעלה, ואע"פ שנאנסה:

Gemara Yevamot 30a

גמרא יבמות דף ל.

Rav Yehudah said in the name of Rav, Any *yevamah* to whom the instruction “Her husband's brother must be intimate with her” (Deuteronomy 25:5) cannot be applied at the time she becomes subject to the levirate marriage, is indeed like the wife of a brother who has children, and is consequently forbidden [even later, when the cause of the prohibition is removed]. What new thing does he [Rav] teach us? Surely we have learned [in Mishnah 7, above], “She is forbidden to him for all time since she was forbidden to him for one moment!” It might have been assumed that this [the law in the Mishnah regarding the case of three brothers two who were married to sisters and the third was married to a stranger,] applies only to the case where she [the widow of the first brother] was not suitable for him [the brother who was married to the second sister] at all during the period of her first subjection [i.e., if her sister, the wife of the second brother, did not die until after she had married the brother whose wife was the stranger]; but in the case in which she [the widow of the first brother] was at all suitable for him [the brother who was married to the second sister] during her first subjection [if her sister died **before** she — the first widow — had married the other brother], it might have been assumed that she [the widow of the first brother] should be permitted; hence, he [Rav] taught us [that it was not so]. But we have learned this also: If two brothers were married to two sisters, and one of the brothers died and afterwards the wife of the second brother died, behold, she [the widow of the first brother] is forbidden to him for all time, since she was forbidden to him for one moment! It might have been assumed [that this law is applicable] only there

אמר רב יהודה אמר רב כל יבמה שאין אני קורא בה בשעת נפילה יבמה יבא עליה הרי היא כאשת אח שיש לה בנים ואסורה מאי קא משמע לן תגינן הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. מהו דתימא הני מילי היכא דלא איחזיא לה בנפילה ראשונה אבל היכא דאיחזיא לה בנפילה ראשונה אימא תשתרי קא משמע לן. הא נמי תגינא שני אחים נשואים שתי אחיות מת אחד מהם ואחר כך מתה אשתו של שני הרי זו אסורה עליו עולמית הואיל ונאסרה עליו שעה אחת. מהו דתימא היתם הוא דאדחי

because she was completely forced out of that house [when her husband died and she was not permitted to marry his only surviving brother whose wife's sister she was, her connection with her husband's family had been completely severed, and she was now free to marry any stranger]; but here, where she was not entirely forced out of that house [since she was still under the obligation of marrying the third brother who was married to the stranger], it might have been said that as she is suitable for the brother who married the stranger, she is also [thanks to the levirate bond with a member of her deceased husband's family] suitable for the other brother [who was the husband of her sister, now that the latter is dead]; hence he

[Rav] taught us [that she was not].

זוהר לך דף פ"א ע"ב

ויהי כאשר הקריב לבא מצרימה. אמר רבי אלעזר כאשר הקריב כאשר קרב מבעי ליה. מאי כאשר הקריב אלא כדכתיב (שמות יד) ופרעה הקריב דאיהו אקריב להו לישראל לתיובתא אוף הכא הקריב דאקריב גרמיה לקדשא בריך הוא כדקא יאות. לבא מצרימה לאשנחא באינון דרגין וקאתרחקא מניהו ולא תרחקא מעובדי מצרים אמר רבי יהודה תא חזי כיון (כ"א בגין) דנחת אברהם למצרים בלא רשו אשתעבדו בנוי במצרים ארבע מאה שנין דהא כתיב וירד אברהם מצרימה ולא כתיב רד מצרים ואצטער כל ההוא ליליא בגינה דשרה. ויאמר אל שרי אשתו הנה נא ידעתי כי אשה יפת מראה את. וכי עד ההיא שעתא לא הוה ידע אברהם דאשה יפת מראה הוות. אלא הא אוקמוה דעד ההיא שעתא לא אסתפל בדיוקנא דשרה. מסגיאות צניעותא דהוות ביניהון וכד קריב למצרים אתגליא איהי וקמא בה. דבר אחר במה ידע אלא על ידא דטורח אורחא בר נש מתבזה וקאי קיימא בשפירו דילה ולא אשתגני. דבר אחר הנה נא ידעתי דקמא עמה שכניתא ובגין כך אתרחיין אברהם ואמר אחותי היא. ומלה דא אסתלק לתרי גוונין חד במשמעו. וחד כדכתיב (משלי ו) אמור להקמה אחותי את. וכתיב אמרי נא אחותי את וכתיב (רברים ה) זאת תדבר אלינו. למען ייטב לי בעבורך כלפי שכניה אמר בעבורך ייטב לי קדשא בריך הוא והיתה נפשי בגלגל. בגין דבדא יסתלק בר נש ויזכה לאסתלקא לאורחא דחיי.

Yosef le-Chok

יוסף לחוק

Ethical Teaching:

מוסר

Sefer Chasidim 44

מספר חסידים סימן מד

In the Jerusalem Talmud it is taught: If someone originally wronged another person, and has gone and asked his forgiveness one time and then a second time, and he has not forgiven him, he should form rows of people and should ask his forgiveness in their presence. This is what it says, "He comes before men and says, 'I have sinned'." (Job 33:27) [He should say, "I have sinned]

שנו בתלמוד ירושלמי מי שסרח על חברו תחלה והלך ובקש ממנו מחילה פעם ראשונה ושניה ולא קבל ממנו יעשה שורות של בני אדם ויפייסנו בפניהם הדא הוא דאמר (איוב לג) ישור על אנשים ויאמר חטאתי לפלוני והרי נחמתי ואם עשה בן פדה נפשו ממנות דכתיב בתריה (שם) פדה

against so-and-so and regret it." If he does so, he has redeemed his soul from death, as it says afterward, "He has redeemed his soul from passing into the netherworld." (ibid., verse 28) Said

Rabbi Yosi, “This that they said is true of someone who did not libel his fellow, but if he libeled him, he has no forgiveness forever. If one causes anguish to a person, it is as though he caused anguish to a whole world, for everything that exists in the world exists in a person. If he spat at him but the spittle did not reach him, he is exempt from the judgment of a human court but is liable in the judgment of Heaven. Even if he causes the slightest degree of anguish, for every bit of pain that he causes his fellow, he will be punished by Heaven, as it says, “For God will bring in judgment every deed, for every hidden thing.” (Ecclesiastes 12:14) Our Rabbis expounded, “What is ‘for every hidden thing?’ This refers to someone who kills a louse in front of another person, and the latter finds it repulsive. Some say, this is one who spits.” Therefore, all those who fear God, the righteous, through whose agency God will bring no evil occurrence, should be careful to forgive immediately anyone who kills a louse, spits, or does anything repulsive, so that the one who does it should not be regarded as sinning because of him.

נִפְּשׁוּ מֵעֲבוּר בְּשַׁחַת. אָמַר רַבִּי יוֹסִי הִדָּא דְאָמְרִי בְּאוֹתוֹ שְׁלֵא הוֹצִיא שֵׁם רַע עַל חֲבִירוֹ אֲבָל הוֹצִיא שֵׁם רַע אֵין לוֹ מַחִילָה עוֹלָמִית. צִיעַר אָדָם כְּאֵלוֹ צִיעַר עוֹלָם מְלֵא שְׂכָל מָה שְׂבַעוֹלָם יֵשׁ בְּאָדָם. רַקֵּק בְּפָנָיו וְלֹא הִגִּיעַ בּוֹ הַרוּק פְּטוּר מִדִּינֵי אָדָם וְחַיִּיב בְּדִינֵי שָׁמַיִם אֲפִילוֹ צִיעַר כֹּל שֶׁהוּא עַל כָּל צַעַר וְצַעַר שֶׁהוּא מִצַּעַר אֶת חֲבִירוֹ יַעֲנֵשׁ בְּיַדֵּי שָׁמַיִם שְׁנֵאמַר (קֹהֵלֶת יב) כִּי עַל כָּל אֱלֹהִים יִבְיָאֵן הָאֱלֹהִים בְּמִשְׁפָּט עַל כָּל נַעֲלָם. רְבוּתֵינוּ דְרָשׁוּ מֵאֵי עַל כָּל נַעֲלָם. זֶה הַהוֹרֵג כִּינָה בְּפָנָי חֲבִירוֹ וְנִמְאַסַּת בָּהּ וְיֵשׁ אוֹמְרִים זֶה הַרוּקֵק וְלִכְּן כָּל יִרְאֵי ה' הַצְּדִיקִים אֲשֶׁר אֵין הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבִיא תְּקֻלָּה עַל יָדָם יִהְיוּ נֹזְהָרִים לְמַחּוֹל מִיַּד לְהוֹרֵג כִּינָה אוֹ רוּקֵק אוֹ עוֹשֶׂה כָּל דְּבַר מְאוּס שְׁלֵא יִהְיֶה נִכְשָׁל עַל יָדָם:

Practical Law:

Shulchan Arukh, Yoreh De'ah 248

(1) Everyone is obligated to give charity. Even a poor person who himself subsists on charity must give some of what is given to him. If someone gives less than what it is proper for him to give, the court compels him and flogs him for his disobedience until he gives that which they assessed as being the proper amount. And they confiscate his property in his presence and take from it the amount that he should give. (2) A pawn may be given in pledge for charity, even on the eve of the Sabbath. (3) Orphans are not assessed for charity, even for redeeming captives, even if they have much money, unless it is done for their honor, so that their reputation should spread. (4) Those in charge of collecting charity should not accept from women, slaves, or children anything but a small amount.

הלכה

שולחן ערוך יו"ד סימן רמ"ח

א כָּל אָדָם חַיִּיב לִיתֵן צְדָקָה אֲפִילוֹ עֲנִי הַמִּתְפַּרְנֵס מִן הַצְּדָקָה חַיִּיב לִיתֵן מִמָּה שִׁיהֵנוּ לוֹ וּמִי שְׁנוֹתֵן פְּחוֹת מִמָּה שֶׁרְאוּי (לו) לִיתֵן ב"ד כּוֹפִין אוֹתוֹ וּמִכֵּין אוֹתוֹ מִכּוֹת מִרְדוּת עַד שִׁיתֵן מָה שֶׁאֲמַדוּהוּ לִיתֵן וְיִוָּרְדִים לְנִכְסָיו בְּפָנָיו וְלוֹקְחִין מִמֶּנּוּ מָה שֶׁרְאוּי לוֹ לִיתֵן: ב מִמִּשְׁכָּנִים עַל הַצְּדָקָה אֲפִילוֹ בְּעֶרֶב שַׁבָּת: ג יְתוּמִים אֵין פּוֹסְקִין עֲלֵיהֶם צְדָקָה אֲפִילוֹ לְפָדְיוֹן שְׁבוּיִים אֲפִילוֹ יֵשׁ לָהֶם מִמּוֹן הַרְבֵּה אֲלֵא אִם בֵּין פּוֹסְקִים עֲלֵיהֶם לְכַבּוֹד כְּדֵי שֶׁיִּצְאָ לָהֶם שֵׁם: ד גִּבְאֵי צְדָקָה אֵין מְקַבְּלִים מֵהַנְּשִׂימִים

But [they may not accept] a large amount, because it is presumed to be stolen or robbed from others. How much would be considered a small amount depends on the wealth or poverty of the master of the house. This applies when nothing has been stated otherwise, but if the master of the house

ומהעבדים ומדהתינוקות אלא דבר מועט אבל לא דבר גדול שחזקתו גדול או גנוב משל אחרים וכמה הוא דבר מועט הכל לפי עושר הבעלים ועניותם והני מילי בסתמא אבל אם הבעל מוחה אפילו כל שהוא אסור לקבל מהם:

objects, it is forbidden to accept even a minute amount from them.

LECH LECHA FOR WEDNESDAY

לך לך ליום רביעי

TORAH

תורה

יכוין בקריאת חמשה פסוקים אלו שהם כנגד ו דמילוי וו דשם ב"ן לקנות בו הארת נפש משבת הבא

טז ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ויבקר וחמרים ועבדים ושפחה ואתנת וגמלים: יז וינגע ידוה ואת פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם: יח ויקרא פרעה לאברם ואמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי

טז ולאברם היטיב בעבורה ויהי לו צאן ויבקר וחמרים ועבדים ושפחה ואתנת וגמלים: יז וינגע ידוה ואת פרעה נגעים גדלים ואת ביתו על דבר שרי אשת אברם: יח ויקרא פרעה לאברם ואמר מה זאת עשית לי למה לא הגדת לי כי

(16) He benefited Avram because of her, and he thus acquired flock, cattle, donkeys, servants, handmaids, female donkeys and camels. (17) And the Lord smote Pharaoh along with his household with great afflictions, by the word of Sarai, Avram's wife. (18) So Pharaoh called for Avram, and said, What is this that you have done to me? Why did you not tell me that she is your wife?

RASHI

רש"י

(16) **He benefited Avram** — [Who did?] Pharaoh benefited Avram "because of her."

(17) **And the Lord smote Pharaoh** — He smote Pharaoh with the [inflammatory] disease called ra-atan [which, out of twenty-four different types of inflammations,

טז) ולאברם היטיב. פרעה בעבורה: (יז) וינגע ה' וגו. במכת ראתן לקה, שהתשמיש קשה לו (בראשית רבה): ואת ביתו. בתרגומו: ועל אנש ביתה, (ומדרשו: לרבות בתליו ועמודיו וכליו, ברש"י ישן): על דבר שרי. על פי דבורה אומרת

— ואת ביתו (Bereishit Rabbah 41:2). [is to be understood] as it is translated [by Onkelos: Upon Pharaoh] and upon the members of his house. And the Midrashic explanation [of ואת ביתו, literally, "and his house"]: This includes [in addition to Pharaoh himself being smitten,] also the very walls, pillars and utensils [i.e., his actual "house"] (Tanchuma 5). **By the word of Sarai** — i.e., [the Lord